

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה

(משפט ציבורי-מינהלי)

ז' באב התשפ"ד

11 באוגוסט 2024

לכבוד
מר יואב בן צור
שר העבודה

שלום רב,

הנדון: תמיכות משרד העבודה במלש"בים חרדים בגין תשלום שכר לימוד במעון או במשפחותן

בעקבות פסק הדין בבג"ץ 6198/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון

סימוכין: מכתבו של עו"ד אסי מסינג מיום 18.4.2024; מכתבו של עו"ד אושרת שמעון ועו"ד דבורה ספיר אליעזר מיום 16.6.2024

- ביום 23.7.2024, התקיימה – לבקשתך – פגישתך בנושא שבנדון עם היועצת המשפטית לממשלה. בפגישה השתתפו, בין היתר, מנכ"ל משרדך, היועצת המשפטית למשרדך ואנשי לשכתך, היועץ המשפטי למשרד האוצר, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי), מנהל מחלקת הבג"צים והח"מ.
- בישיבה הצגת בהרחבה את עמדתך בנוגע לתמיכה של משרד העבודה במשפחות חרדיות שהאב בהן לומד לימודים תורניים בשעה שהוא מיועד לשירות ביטחון (להלן: **מלש"ב**), לפי מבחני התמיכה של משרד העבודה שכותרתם "השתתפות המדינה בעלות שכר לימוד במעון או במשפחותן" (להלן: **מבחני מעונות היום**). זאת, בעקבות פסק דינו של בית המשפט העליון בבג"ץ 6198/23 התנועה לאיכות השלטון נ' שר הביטחון (להלן: **פסק הדין בעניין הגיוס** או **פסק הדין**), ומכתבו שבסימוכין של היועץ המשפטי למשרד האוצר, שעניינו בהסדרי תמיכה ומימון ממשלתיים לתלמידי מוסדות תורניים שחייבים בגיוס על-פי דין, לאחר פקיעתו של פרק ג' לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן: **פרק ג'1**).
- הדיון עסק בתשתית העובדתית והמשפטית הנדרשת לצורך הכרעה. בהמשך אליו, קיימת ביום 8.8.2024 שיחה נוספת בנושא עם היועצת המשפטית לממשלה. הדברים נשקלו בכובד ראש.
- בתמצית, עמדתנו המשפטית – על דעת היועצת המשפטית לממשלה – היא כי במצב החוקי הקיים, בהתאם לפסק הדין ונוכח פקיעת פרק ג'1, המדינה אינה מוסמכת עוד לעודד באמצעות מימון ממשלתי לפי מבחני מעונות היום, לימודים תורניים של מלש"בים. כלומר, היעדר הסמכות אינו מאפשר עוד מימון המבוסס על כך שאחד מבני המשפחה לומד במוסד תורני בזמן שהוא מיועד לשירות ביטחון.
- הטעם לכך הוא כפול:

- ראשית**, קיומה של זיקה ישירה, במסגרת פרק ג'1, שפקע ביום 1.7.2023, בין דחיית השירות לבני הציבור החרדי ובין לימודיהם התורניים. זיקה זו יסודה בהיותם של הלימודים התורניים התכלית הבסיסית להימנעות מגיוס, והפעילות הבלעדית שבה אמור המלש"ב החרדי לעסוק, כאחד התנאים האישיים שנדרשו לשם קבלת דחיית השירות (ראו סעיף 26כג(א)(1) שבפרק ג'1). כתוצאה מכך, עם פקיעת מקור הסמכות החוקי לדחיית השירות הגורפת, נשטם אף הבסיס החוקי למימון הממשלתי המיועד לעידוד לימודיהם של המלש"בים החרדים.
- שנית**, היותם של מבחני התמיכה במעונות היום כלי בידי המדינה לעודד את שילובם של הורים בשוק העבודה, כאשר אחת הפעילויות שהמבחנים ראו בהם שווי ערך לעבודה או ללימודים מכווני תעסוקה, בצד שירות צבאי סדיר ושירות לאומי, הם לימודים תורניים של מלש"בים.
6. בשים לב לקביעת בית המשפט העליון בפסק הדין כי "בהעדר בסיס חוקי לדחיית השירות, נשטם הבסיס החוקי לעידוד ולתמיכת המדינה בפעילותם של אלה שנמנעים מגיוס" (ההדגשה הוספה), המסקנה המתחייבת היא כי אין עוד סמכות לעודד במסגרת מבחני מעונות היום את לימודיהם התורניים של מי שמיועדים לשירות ביטחון, אך לא התייצבו וגויסו לשירות.
7. ודוק: מסקנה זו אינה הופכת את עצם לימודיהם התורניים של המלש"בים החרדים לבלתי-חוקיים, אלא שהמדינה אינה מוסמכת לממן פעילות המתקיימת אך בשל מחדלה לקיים את הדין, וכאשר אותה פעילות מקיימת זיקה ישירה להימנעות מגיוס.
8. בפסק הדין שבנדון, דחה בית המשפט העליון את עמדת היועצת המשפטית לממשלה בעניין הצורך בהוראת מעבר קצרה טרם הפסקת תשלום התמיכות שניתנו לשיבות החרדיות, וקבע כי בשונה מפסק הדין בבג"ץ 5782/21 זילבר נ' שר האוצר, שעסק בשינוי מדיניות הממשלה, ועל כן הצדיק הוראת מעבר, כאשר מדובר בהעברת כספים תוך חריגה מסמכות, כפי שהדבר בענייננו בהיעדר חוק המאפשר פטור גורף מגיוס, הפסקת המימון צריכה להיות מיידית.
9. יתר על כן, במכתב שבסימוכין מאת הלשכה המשפטית במשרד העבודה, הוצע להמשיך בתמיכה עד לתום שנת הלימודים שהסתיימה זה לא מכבר (המכתב עצמו נשלח לפני סיומה של שנת הלימודים). דא עקא, שאנו מצויים כעת בפתחה של שנת לימודים חדשה, והגם שההרשמה למעונות היום לשנת הלימודים תשפ"ה כבר הושלמה לפי "נוהל סדר קבלת ילדים למעון יום או למשפחתון" (להלן: **נוהל סדר קבלת ילדים**), על בסיס אמות המידה שנקבעו במבחני התמיכה לשנת הלימודים הקודמת, מבחני התמיכה לשנה הבאה טרם פורסמו, וממילא לא התקבלה החלטה על הענקת התשלומים.
10. אף על פי כן, במסגרת הפגישה שהתקיימה ביום 23.7.2024, נטען כי אם יוחלט להפסיק את התמיכה במשפחות שאחד מבני הזוג בהן לומד במוסד תורני בשעה שהוא מיועד לשירות ביטחון, נדרש להטמיע במבחני התמיכה לשנת הלימודים הבאה הוראת מעבר, וזאת, בשים לב לכך שמבחני מעונות היום נסובים על תמיכה ישירה בפרט ומשליכים לכן באופן ישיר על אורחות חייו.
11. ככל שתוצג במהלך הימים הקרובים תשתית מקצועית התומכת בקביעתה של הוראת מעבר קצרה, במסגרת גיבוש מבחני התמיכה לשנת הלימודים הבאה, הדברים ייבחנו כמקובל.
12. עוד יובהר, למען הסר ספק, כי בכל מקרה, אין בשינוי זה בזכות לקבל תמיכה כדי להשפיע על

ההחלטות שכבר התקבלו ביחס להורים שהם מלש"בים חרדים בנוגע לקדימות בסדר הקבלה למעונות היום לשנה"ל תשפ"ה, בהתאם לנוהל סדר קבלת ילדים שפורסם ושיושם כאמור, בהתבסס על זכאותם לתמיכה לשנה"ל תשפ"ד. אם כן, סדר קבלת הילדים למעונות היום ולמשפחתונים לשנה"ל תשפ"ה ייוותר על כנו, בעוד שסבסוד שכר הלימוד עבור ילדיהם של משפחות שהאב בהן הוא מלש"ב יותאם למסקנות המשפטיות שבמכתב זה.

בברכה,

ד"ר גיל לימון
 המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
 (משפט ציבורי-מינהלי)

העתק:

עו"ד גלי בהרב-מיארה, היועצת המשפטית לממשלה
 עו"ד אביטל סומפולינסקי, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי)
 עו"ד ענר הלמן, מנהל מחלקת הבג"צים
 עו"ד אסי מסינג, היועץ המשפטי למשרד האוצר
 עו"ד דבי ספיר-אליעזר, היועצת המשפטית למשרד העבודה